

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата медичних наук, **Мантак Галини Іванівни** доцента ЗВО кафедри педіатрії №2 Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова на дисертаційну роботу аспірантки кафедри педіатрії №2 *Вовчук Ольги Олександрівни* на тему «Сепсис у дітей з негоспітальною пневмонією», представлену до захисту у разову спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.155 при Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова, що утворена згідно наказу ректора ЗВО ВНМУ ім. М.І. Пирогова №24 від 05 лютого 2026 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова № 7 від 05 лютого 2026 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 228 «Педіатрія»

Ступінь актуальності обраної теми.

Сепсис залишається однією з провідних причин смертності в дитячому віці та становить серйозну проблему сучасної педіатрії. Негоспітальна пневмонія є одним з основних тригерів розвитку сепсису в дітей старше 5 років. У світі щороку фіксується понад 138 млн випадків пневмонії в дитячому віці, а в Україні – понад 100 тис. випадків серед дітей щорічно. Хоча найвища смертність спостерігається серед дітей раннього віку, у шкільній та підлітковій групах пневмонія характеризується частішим прихованим перебігом, пізнішим зверненням і більшою ймовірністю системних ускладнень, у тому числі сепсису.

Сучасні критерії діагностики сепсису в дітей залишаються недостатньо чутливими, а традиційні маркери запалення не завжди дозволяють своєчасно ідентифікувати початок органної дисфункції. Проблема ускладнюється відсутністю уніфікованих підходів до ранньої стратифікації ризику сепсису саме у дітей шкільного віку з негоспітальною пневмонією. Обмеженість даних щодо використання розширених лабораторних маркерів та шкал оцінки

органної дисфункції підкреслює необхідність поглиблених досліджень у цій сфері.

З огляду на високу поширеність негоспітальної пневмонії, значний внесок у структуру дитячого сепсису та складність раннього розпізнавання тяжкого перебігу, питання вивчення клініко-лабораторних особливостей і факторів ризику розвитку сепсису в дітей віком 5-17 років є вкрай актуальним для сучасної педіатрії та інтенсивної терапії.

Тому, дисертаційна робота Вовчук Ольги Олександрівни, присвячена визначенню особливостей перебігу сепсису у дітей, хворих на негоспітальну пневмонію, з урахуванням тяжкості перебігу, наявності ускладнень, на підставі оцінки ролі SLPI та маркерів активності запального процесу є своєчасною та актуальною.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертаційну роботу Вовчук Ольга Олександрівна виконана на високому науковому рівні. Дисертантом було здійснено огляд наявних літературних джерел в Україні та в міжнародних наукових виданнях, проведено велику кількість клінічних спостережень. Результати досліджень були належним чином порівняні з існуючими даними. Чітко сформовані висновки та практичні рекомендації.

Всі опубліковані праці за результатами даного наукового дослідження є сучасними науковими роботами. Результати дисертаційного дослідження Вовчук Ольги Олександрівни опубліковано у 9 наукових роботах, серед яких 4 статті у фахових виданнях України (дві з них входять до наукометричної бази Scopus), а також 5 робіт – у матеріалах науково-практичних конференцій з міжнародною участю (Вінниця, Гамбург).

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

У дослідженні отримано нові дані щодо особливостей розвитку сепсису в дітей із негоспітальною пневмонією з використанням оновлених критеріїв органної дисфункції за шкалою Фенікс, що дозволило сформувавши цілісну модель ранньої стратифікації ризику. Уточнено діагностичну інформативність традиційних маркерів запалення (СРБ, ШОЕ, лейкоцити, ІЛ-1, ІЛ-6, лактату) в контексті їх зв'язку з початковими проявами системної дисфункції. Поглиблено знання про клінічну роль SLPI у перебігу негоспітальної пневмонії в дітей. Визначено характерні кореляційні взаємозв'язки SLPI з маркерами запалення, газообміном та неврологічним статусом, що свідчить про його залучення в патогенетичні механізми системної дисрегуляції.

На основі ROC-аналізу уточнено прогностичні параметри SLPI та встановлено його клінічно значущий поріг, придатний для використання у стратифікації ризику. Показано, що включення SLPI до багатокомпонентної моделі традиційних маркерів покращує її дискримінаційну здатність щодо виявлення дітей з високою імовірністю сепсису.

Отримані результати розширюють сучасні уявлення про лабораторні предиктори органної дисфункції у дітей із негоспітальною пневмонією та формують основу для подальшого інтегрування SLPI до комбінованих прогностичних алгоритмів, включно з методами машинного навчання. Усі отримані результати дослідження були детально та цілісно описані в опублікованих наукових статтях та тезах.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні положення, висновки та практичні рекомендації дисертації Вовчук О.О. науково обґрунтовані і викладені на підставі результатів власних обстежень 349 дітей віком від 5 до 17 років, які склали основну групу

спостереження. У всіх хворих вивчений анамнез та клінічні особливості перебігу захворювання, також проведена оцінка додаткових лабораторних методів дослідження відповідно до протоколу обстеження.

Дисертаційне дослідження виконане з дотриманням вимог, морально-етичних норм та основних положень з питань біоетики. Застосування інформативних клінічних, біохімічних, імуноферментних методів дослідження з використанням сучасних математично-статистичних методів аналізу, визначають достовірність та високий рівень обґрунтованості наведених дисертантом даних, сформульованих основних положень, висновків та практичних рекомендацій.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертаційна робота, присвячена визначенню особливостей перебігу сепсису у дітей, хворих на негоспітальну пневмонію, з урахуванням тяжкості перебігу, наявності ускладнень, на підставі оцінки ролі SLPI та маркерів активності запального процесу, виконана на сучасному науково-практичному рівні і базується на достатній для вирішення поставлених задач кількості клінічних спостережень.

Методи, що використані в роботі, є сучасними, інформативними і адекватні поставленим завданням. Статистична обробка первинного цифрового матеріалу проведена коректно, підтверджена статистична значимість отриманих результатів. Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані, базуються на фактичних даних, є логічним підсумком отриманих результатів досліджень.

Наукові положення базуються на аналізі великого масиву джерел літератури, включаючи провідні дослідження з обраної проблематики в рецензованих фахових виданнях. Висновки та рекомендації засновані на опрацьованих автором даних власного дослідження з проведенням

відповідного статистичного аналізу, що підтверджує їх достовірність. Отримані результати дослідження доповнюють напрацювання інших авторів із обраної теми та обґрунтовано доводять необхідність врахування SLPI та маркерів активності запального процесу.

Теоретичне і практичне значення отриманих результатів дослідження.

Отримані результати обґрунтовують доцільність визначення SLPI як додаткового маркера ризику розвитку сепсису та органної дисфункції у дітей із негоспітальною пневмонією. Порогове значення SLPI ≈ 970 нг/мл дозволяє застосовувати цей показник для ранньої стратифікації ризику в клінічних умовах.

Кореляції SLPI з основними маркерами запалення (СРБ, ШОЕ, ІЛ-1) та параметрами органної дисфункції ($\text{PaO}_2/\text{FiO}_2$, оцінка за шкалою Глазго) підтверджують його клінічну інформативність і значущість для моніторингу тяжкості перебігу. Використання SLPI може бути інтегроване у локальні діагностичні алгоритми для підвищення точності виявлення дітей з ризиком септичних ускладнень та оптимізації тактики спостереження й лікування.

Дисертаційна робота є фрагментом науково-дослідних робіт кафедри педіатрії №2 Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова в межах виконання науково-дослідних тем:

- «Удосконалення діагностики, лікування та визначення прогнозу різних соматичних та орфанних захворювань у дітей», № державної реєстрації 0119U000327 (2020–2024);

- «Надання медичної допомоги дітям із загальними та рідкісними захворюваннями на засадах доказової медицини», № державної реєстрації 0124U001369 (2024–2028).

Отримані дисертантом результати дослідження суттєво доповнюють існуючі знання та надають нові важливі відомості стосовно особливостей перебігу сепсису у дітей, хворих на негоспітальну пневмонію.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати проведеного дослідження впроваджені в клінічну практику закладів охорони здоров'я, а саме: КНП «1 Територіальне медичне об'єднання м. Львова», ВП «Лікарня Святого Миколая», КНП «Вінницька обласна дитяча клінічна лікарня ВОР», КНП «Міська дитяча клінічна лікарня» Чернівецької міської ради, «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М.В. Скліфосовського Полтавської обласної ради», а також в навчальний процес Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова та Буковинського державного медичного університету.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

За результатами аналізу матеріалів дисертації, аналізу наукових публікацій дисертанта не виявлено порушення автором правил академічної доброчесності. Дисертаційна робота Вовчук Ольги Олександрівни є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Вовчук Ольги Олександрівни «Сепсис у дітей з негоспітальною пневмонією», представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 228 «Педіатрія», виконана під керівництвом доктора медичних наук, професора Дудник Вероніки Михайлівни, є самостійною завершеною науковою працею, що містить нові науково обґрунтовані результати щодо визначення особливостей перебігу сепсису у дітей, хворих на негоспітальну пневмонію, з урахуванням тяжкості перебігу, наявності ускладнень, на підставі оцінки ролі секреторного інгібітора протеази лейкоцитів (SLPI – відображає особливості нейтрофільної активації та протеолітичного стресу, що відіграють важливу роль у формуванні септичних станів) та маркерів активності запального процесу. За методичним рівнем виконання, обсягом проведених досліджень,

науковою новизною результатів, повнотою публікацій матеріалів дослідження, їх апробації на наукових конференціях.

Робота у повній мірі відповідає вимогам до дисертації, які зазначені у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ від 21 березня 2022 р. № 341, від 19 травня 2023 р. № 502 та від 03 травня 2024 р. № 507 та оформлена відповідно до наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 228 «Педіатрія».

Рецензент:

к.мед.н., доцент ЗВО
кафедри педіатрії №2
Вінницького національного
медичного університету ім. М.І. Пирогова

Галина МАНТАК